

2. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

Ἡ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους προκύψασα διαπίστωσις, ὅτι τὸ πρὸς δυσμὰς τέρμα τοῦ ἱεροῦ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἔτι δυτικώτερον παρ' ὅτι εἵχομεν ἀρχικῶς ὑποθέσει, μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν πρέπει νὰ περιλαμβάνηται ὁλόκληρος ὁ πρὸς

Εἰκ. 1. Τοπογραφικὸν διάγραμμα τῆς Δ. τῶν Μ. Προπυλαίων περιοχῆς.

βορρᾶν τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως καὶ κατὰ μῆκος τῆς βάσεως αὐτοῦ ἔκτεταμένος χώρος μεταξὺ τῶν Μεγάλων Προπυλαίων καὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ περιβόλου (σχεδιογρ. εἰκ. 1).

Πρὸς βορρᾶν ὁ χώρος οὗτος ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ τείχους, τοῦ ὁποίου ὁ Κουρουνώτης ἀπεκάλυψεν ὁλόκληρον τὴν γραμμὴν μήκους 100 περίπου μέτρων ἀπὸ τῶν Μεγάλων Προπυλαίων, ἤτοι μέχρι τῆς ΒΔ. γωνίας του, ἔνθα ἀνευρέθη καὶ πύλη, τὴν ὁποίαν, ὡς εὐρισκομένην πλησίον τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, ἔχομεν ὀνομάσει Ἀστυδε πύλας.

Τὸ μεγαλύτερον τμῆμα ἐκ τοῦ χώρου τούτου τοῦ ἱεροῦ παραμένει ἄσκαπτον καὶ ἀνεξερεύνητον κάτωθεν δὲ αὐτοῦ κρύπτεται καὶ ἡ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ περιβόλου, τῆς ὁποίας μικρὸν μόνον τμῆμα τῆς ἀρχῆς, ὅπισθεν τῶν Ἀστυδε πυλῶν, ἤτο γνωστόν.

Ἐχων καὶ τὴν πολύτιμον βοήθειαν τῆς ἀρχαιολόγου κ. Μαρίας Ἀναγνωστοπούλου ἐπεχείρησα τὸ παρὸν ἔτος εἰς τὸ τμήμα ἀκριβῶς αὐτὸ διαφόρους δοκιμαστικὰς ἐρεῦνας μὲ τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα:

Συνεχίσθη ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀνευρεθέντος πέρυσι διατειχίσματος, τοῦ διαχωρίζοντος κατὰ τὴν νοτίαν πλευρὰν τὸ ἱερὸν ἀπὸ τὴν πόλιν, τὸ ὁποῖον ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ΒΑ. γωνίας τοῦ Οἴκου τῶν Κηρύκων πρέπει νὰ φθιάνῃ πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ περιβόλου. Τοῦ διατειχίσματος τούτου ἀνεσκάφη τμήμα μήκους 25 μ.

Κατόπιν δοκιμαστικῶν ἐρευνῶν εἰς τρία σημεῖα προσδιωρίσθη ἡ γραμμὴ τοῦ δυτικοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν Ἄστυδε Πυλῶν, προχωρεῖ μὲ ΝΔ. κατεύθυνσιν μέχρι τῆς βάσεως τοῦ λόφου, ὅπου φαίνεται ὅτι στρέφει πρὸς δυσμὰς, ὡς προκύπτει ἐκ σωζομένων ἐντὸς τῶν ἀγρῶν τμημάτων του. Ἐξηκριβώθη ἔξ ἄλλου ὅτι καὶ ἡ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ περιβόλου ἐκτίσθη κατὰ τοὺς Πεισιστρατεῖους χρόνους καὶ ὅτι εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν βορειάν πλευρὰν τοῦ τείχους.

Ἡ σημαντικώτερα ὁμῶς διαπίστωσις τῶν ἐρευνῶν μας τοῦ παρόντος ἔτους ἦτο ἡ ἀνεύρεσις πρὸ τοῦ τείχους τῆς δυτικῆς πλευρᾶς μιᾶς ἀρχαιοτάτης ὁδοῦ βαινούσης παραλλήλως πρὸς αὐτὸ καὶ συνεχιζομένης ἐπὶ τῶν λόφων, ἔνθα σαφῶς διακρίνονται ἐπὶ τοῦ βράχου ἴχνη τροχῶν τῶν ἀμαξῶν. Ἡ ὁδὸς αὕτη ὁπωσδήποτε τέμνει τὴν γραμμὴν τοῦ τείχους τῆς βορείας πλευρᾶς τῆς πόλεως πρέπει δὲ νὰ ὑποθέσωμεν τὴν ὑπαρξιν, εἰς τὸ σημεῖον τῆς τομῆς, πύλης. Ἡ πύλη αὕτη, εὐρισκομένη τόσον πλησίον τῶν Ἄστυδε πυλῶν, νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ εἶχε λόγον ὑπάρξεως ἂν εἶχε τὸν αὐτὸν προορισμὸν μὲ τὰς πύλας ταύτας. Μόνον δὲ ἂν δεχθῶμεν ὅτι τὸ ἱερὸν ἐξετείνετο μέχρι τοῦ δυτικοῦ τείχους δικαιολογεῖται ἡ ὑπαρξις τῶν δύο πυλῶν, τῆς μιᾶς (τῶν Ἄστυδε πυλῶν), ἐξυπηρετούσης τὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸ ἱερὸν καὶ τῆς ἄλλης (τῶν Βορείων πυλῶν), τὴν πρὸς τὴν πλευρὰν ταύτην ἐπικοινωνίαν τῆς πόλεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΥΛΟΣ